

Ecologische beoordeling plaatsing windturbine nabij Atlasstraat te Tilburg

Opdrachtgever	Bosch & Van Rijn, Utrecht
Referentie	Biezenaar, P. Ecologische beoordeling plaatsing windturbine nabij Atlasstraat te Tilburg. A&W-notitie NW-KA2011.26. Altenburg & Wymenga bv, Feanwâlden.
Projectcode	NW-KA2011.26
Status	Definitief
Datum	3 oktober 2011
Projectleider	P. Biezenaar
Autorisatie	R.Strijkstra

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Situatieschets en plannen	3
3. Gebiedsbescherming en beoordeling	5
4. Soortbescherming en beoordeling	6
5. Conclusies	9
Bronnen	

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2

Postbus 32, 9269 ZR Feanwâlden

tel. 0511 – 474764, fax 0511 – 472740

email info@altwym.nl

website: www.altwym.nl

1. Inleiding

In verband met de oprichting van een windturbine aan de Atlasstraat te Tilburg heeft Bosch & Van Rijn (Utrecht) aan Altenburg & Wymenga (Feanwâlden) opdracht gegeven om een ecologische quickscan uit te voeren. Het doel daarvan is vast te stellen of de plaatsing en het gebruik van de betreffende windturbine negatieve effecten veroorzaken ten aanzien van beschermde natuurwaarden, waardoor mogelijk sprake is van conflicten met de vigerende wet- en regelgeving ten aanzien van natuur.

De wet- en regelgeving betreffende beschermde gebieden zijn de Natuurbeschermingswet, de Wet Ruimtelijke Ordening (Ecologische Hoofdstructuur) en overige vormen van gebiedsbescherming, zoals de provinciale regelgeving ten aanzien van ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied. De wetgeving betreffende beschermde soorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet, terwijl bij ecologische beoordelingen ook aandacht nodig is voor soorten die zijn opgenomen in de lijst van bedreigde soorten in Nederland (de Rode Lijst).

Altenburg & Wymenga presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde.

De tekst van dit rapport is opgesteld naar de stand van wetgeving en rechtspraak en de kennis van de ecologie binnen het onderzoeksgebied per datum rapport. Aangezien wetgeving en jurisprudentie constant in ontwikkeling zijn en ook de aan- of afwezigheid van (beschermde) soorten aan dynamiek onderhevig is, is de houdbaarheid van dit rapport niet onbeperkt. A&W kan er niet voor instaan dat de inhoud van (onderdelen van) dit rapport na verloop van tijd nog steeds juist, volledig of actueel is. A&W aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de gevolgen van handelen of nalaten op grond van de inhoud van dit rapport.

2. Situatieschets en plannen

Het plangebied ligt aan de Atlasstraat in een bedrijvenpark aan de Dongenseweg (N632, noordelijk van Tilburg) en heeft een oppervlakte van ca. 1 ha. Het is aan drie zijden omgeven door bedrijfsgebouwen en ligt met de westelijke zijde tegen de Atlasstraat (foto's 1 en 2). Het bedrijf aan de noordzijde van het plangebied is van Elho, de initiatiefnemer van de plaatsing en het gebruik van de beoogde windturbine. Het plangebied heeft een zanderig bodem en bevat een schrale pioniervegetatie van grassen en kruiden. De enige bomen in de directe omgeving staan buiten het plangebied, namelijk langs de westzijde van de Atlasstraat. Binnen en nabij het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig.

De beoogde werkzaamheden bestaan uit het aanbrengen van fundering, de bouw van de windturbine en de aanleg van leidingen in de grond. Voor de realisatie van het herinrichtingsplan hoeven geen bomen te worden gekapt. Materialen voor de oprichting van de windturbine kunnen worden aangevoerd vanuit de Atlasstraat.

Ten zuidoosten van het plangebied ligt het bedrijventerrein Vossenbergh, waarin het windpark Fujifilm is gerealiseerd. Dat windpark bestaat uit vijf windturbines van elk 2 MW en een maximale tiphoogte van 140 m. De ecologische beoordeling die voor dat windmolenpark is uitgevoerd, is vastgelegd in een rapport (Grontmij 2009), waarvan de

resultaten voor een groot deel ook toepasbaar zijn voor het oprichten van de windturbine bij de Atlasstraat.

Foto 1 en 2.

Impressie van het plangebied. Foto 1: een deel van het plangebied langs de Atlasstraat, gezien in zuidelijke richting. Foto 2: het plangebied gezien in oostelijke richting, met links het bedrijf van Elho, op de achtergrond en rechts twee andere bedrijven, en twee windturbines van het Fuji-windpark ten zuidoosten van het plangebied (foto's: A&W).

3. Gebiedsbescherming en beoordeling

Gebieden kunnen zijn beschermd volgens de Natuurbeschermingswet (zoals Natura 2000-gebied), de regelgeving betreffende de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), de provinciale regelgeving betreffende aangewezen ganzenfoerageergebied en/of weidevogelgebied of andere vormen van gebiedsbescherming ten bate van natuurwaarden. Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom van Tilburg (een bedrijventerrein) en niet binnen een gebied dat op grond van natuurwaarden beschermd is. In de omgeving van het plangebied liggen echter wel dergelijke gebieden, namelijk een Natura 2000-gebied en EHS-gebied.

Natura 2000-gebied 'Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen': de Voortoets

De beoordeling van een ruimtelijke ingreep volgens de Natuurbeschermingswet bestaat uit de Habitattoets. De eerste stap daarvan is de Voortoets, waarin wordt bepaald of er sprake is van (significant) negatieve effecten en een noodzaak bestaat tot het uitvoeren van aanvullend onderzoek. Omdat het plangebied buiten de begrenzing van Natura 2000-gebied ligt, gaat het hier alleen om mogelijke effecten betreffende externe werking.

Ten noorden van het plangebied en op een afstand van ca. 5km ligt het Natura 2000-gebied 'Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen'. De tussenliggende ruimte wordt onder andere ingenomen door het landgoed 'Huis ter Heide' en verscheidene wegen. Voor dit gebied zijn instandhoudingsdoelen vastgesteld ten aanzien van verscheidene habitattypen (bepaalde biotopen en vegetatietypen) en twee soorten (Kamsalamander en Drijvende waterweegbree).

Het plangebied biedt in de huidige staat geen geschikte ruimte voor de aangewezen habitattypen en soorten van het Natura 2000-gebied 'Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen'. De reden daarvoor is het gegeven dat het biotoop binnen het plangebied en de bebouwde kom van Tilburg niet voldoen aan de habitateisen van de betreffende planten- en diersoorten. Er kan daarom worden aangenomen dat er ten aanzien van deze aangewezen waarden geen ecologische relaties bestaan tussen het plangebied en het Natura 2000-gebied.

Het is niet te verwachten dat de beoogde herinrichting een zodanige uitstralende invloed heeft, dat binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied negatieve effecten ontstaan die verband houden met de beoogde herinrichting. De reden daarvoor is de relatief geringe omvang van het herinrichtingsplan, de relatief grote afstand tussen het plangebied en het Natura 2000-gebied en de afscherming van eventuele effecten door de bebouwing, verkeerswegen en opgaande begroeiingen. Bovendien zijn de aangewezen natuurwaarden van het Natura 2000-gebied ongevoelig voor eventuele effecten van de beoogde windturbine. Daardoor is hier evenmin sprake van cumulerende effecten ten aanzien van het Natura 2000-gebied, die samenhangen met de aanwezigheid van het Fuji-windpark en de beoogde windturbine aan de Atlasstraat.

Om deze redenen is de conclusie van de Voortoets:

- De beoogde oprichting van de windturbine aan de Atlasstraat veroorzaakt geen (significant) negatieve effecten op de aangewezen natuurwaarden van het Natura 2000-gebied 'Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen'. Bovendien ontbreekt de noodzaak om aanvullend onderzoek uit te voeren naar de invloed van de beoogde herinrichting op de aangewezen natuurwaarden van dit Natura 2000-gebied. De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de Natuurbeschermingswet.

Ecologische Hoofdstructuur

De zuidelijke begrenzing van het dichtstbijzijnde gebied dat deel uitmaakt van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) ligt direct ten noorden van de Burgemeester Letscherweg. Dit gebied is tevens van belang in het kader van de Groene Hoofdstructuur (GHS) van Noord-Brabant, waarmee invulling wordt gegeven aan de provinciale uitwerking van de EHS.

De afstand tussen de beoogde windturbine en dit gebied bedraagt ca. 400 m. De tussenliggende ruimte wordt ingenomen door de Burgemeester Letscherweg en Dongenseweg (N632), opgaande begroeiingen en enkele gebouwen. Om die redenen is sprake van een dusdanige afscherming van effecten, dat de natuurwaarden binnen het EHS/GHS-gebied door de plaatsing en het gebruik van de beoogde windturbine niet worden beïnvloed. In overeenstemming met de conclusies in Grontmij (2009) kan daarom worden geconcludeerd dat de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS en GHS niet worden aangetast door de plaatsing van de windturbine aan de Atlasstraat.

4. Soortbescherming en beoordeling

Algemeen

De huidige staat van het gebied maakt het niet waarschijnlijk dat er veel beschermde planten- of diersoorten aanwezig zijn. De wettelijk beschermde soorten worden hieronder per soortgroep beschreven, waarbij voor elke soortgroep is aangegeven of de plaatsing van de beoogde windturbine een conflict veroorzaakt met de Flora- en faunawet.

Planten

Het plangebied is een braakliggend zandig terrein met een beperkte pioniervegetatie van algemeen voorkomende grassen en kruiden. Het kan worden uitgesloten dat hier beschermde plantensoorten en/of soorten van de Rode Lijst voorkomen. Om deze reden veroorzaakt de beoogde herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van beschermde plantensoorten.

Ongewervelde diersoorten

Door het ontbreken van water en bloemrijke ruigten is het plangebied niet geschikt als voortplantingsbiotoop voor wettelijk beschermde libellen, vlinders of andere ongewervelde diersoorten. Om deze reden veroorzaakt de beoogde herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van beschermde ongewervelde diersoorten.

Vissen

Wegens het ontbreken van water is deze soortgroep niet relevant voor deze ecologische beoordeling.

Amfibieën

Door het ontbreken van oppervlaktewater worden geen amfibieën in het plangebied verwacht, op een aantal licht beschermde soorten na, zoals Gewone pad en Bruine kikker (RAVON 2010, Grontmij 2009). Deze soorten kunnen het plangebied eventueel gebruiken als landbiotoop, maar de kans daarop is zeer klein. In de omgeving is veel alternatief landbiotoop voor dergelijke soorten beschikbaar. Bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling geldt voor licht beschermde (amfibieën)soorten een vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Om deze redenen veroorzaakt de beoogde

herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van lichtbeschermde amfibieënsoorten.

Reptielen

Het plangebied is niet geschikt voor reptielen, doordat dit biotoop onvoldoende overeenkomt met de habitateisen van de betreffende soorten en sprake is van relatief veel verstoring. Om deze reden veroorzaakt de beoogde herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van reptielen.

Vogels

Door de afwezigheid van opgaande begroeiing in het plangebied is hier geen gelegenheid voor vogels die in bomen en struiken broeden. Tevens is het plangebied ongeschikt voor groundbroeders door aanwezigheid van storingsbronnen en de relatief geringe oppervlakte. Het is niet uit te sluiten dat jaarlijks enkele vogels van stad en park tot broeden komen in struiken en bomen aan de westzijde van de Atlasstraat, dus buiten het plangebied (zoals Merel, Koolmees, Roodborst en Winterkoning).

Bij werkzaamheden moet volgens de Flora- en faunawet rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is dat verstoord kan worden. Verstoring van broedgevallen is niet toegestaan vanuit de Flora- en faunawet en hiervoor wordt in principe ook geen ontheffing verleend. Er zijn verschillende mogelijkheden om conflicten te voorkomen. Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren is een afdoende optie. Een alternatief is om versturende werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven.

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder bescherming van de Flora- en faunawet. Een aantal vogelsoorten maakt echter gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. Vanaf 26 augustus 2009 geldt een aangepaste lijst van soorten met jaarrond beschermde nesten, die indicatief is en niet uitputtend. Nestplaatsen van de soorten die op deze lijst staan, zijn niet binnen en nabij het plangebied aangetroffen tijdens het veldbezoek op 28 september 2011. Bovendien kan worden aangenomen dat het plangebied en de directe omgeving geen deel uitmaken van de functionele leefomgeving van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen. Om die redenen veroorzaakt de beoogde herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels.

Volgens Grontmij (2009) veroorzaakt het gebruik van de windturbines in het Fujipark enige verstoring en een verhoogd aanvaringsrisico, maar geen barrièrewerking voor vogels. In dat rapport is geconcludeerd dat mogelijke effecten zeer beperkt zijn en geen wezenlijke invloed hebben op de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten. De plaatsing van de beoogde windturbine langs de Atlasstraat zal geen belangrijke wijziging van deze situatie veroorzaken.

Samenvattend

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van vogels, mits verstoring van broedende vogels en hun nesten wordt voorkomen. Hierboven is beschreven hoe aan deze voorwaarde kan worden voldaan.

Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn zwaar beschermd volgens de Flora- en faunawet en zijn vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Voor deze soorten geldt sinds 26 augustus 2009, dat een ontheffing op basis van het wettelijke belang 'Ruimtelijke ontwikkeling' niet meer wordt verleend. Bij mogelijke conflicten met de Flora- en faunawet moeten daarom zoveel mogelijk maatregelen worden getroffen om negatieve effecten tegen te gaan. Dergelijke effecten kunnen betrekking hebben op de kwaliteit van het foerageergebied, vliegroutes en verblijfplaatsen van vleermuizen.

Volgens recente verspreidingsgegevens komen in de omgeving van het plangebied zes vleermuissoorten voor, namelijk Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis, Ruige dwergvleermuis, Watervleermuis en Franjestaart (Grontmij 2009). Het plangebied vormt mogelijk een deel van het foerageergebied van enkele van deze soorten, zoals Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger. De overige soorten worden hier niet verwacht, omdat het biotoop onvoldoende aansluit bij de habitateisen van dergelijke soorten. Het plangebied biedt geen mogelijkheden voor verblijfplaatsen van vleermuizen door het ontbreken van geschikte gebouwen en bomen. Bovendien is hier geen sprake van vliegroutes, mogelijk met uitzondering van een vliegroute langs de opgaande begroeiingen langs de Atlasstraat, dus buiten het plangebied. Er kan worden geconcludeerd dat het plangebied geen belangrijke rol speelt voor vleermuizen.

De beoogde herinrichting kan enige invloed hebben op het huidige foerageergebied van Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger. In de omgeving is veel en kwalitatief beter geschikt foerageergebied voor deze soorten beschikbaar. Om die reden veroorzaakt de beoogde herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van foerageergebied van vleermuizen. Er komen geen verblijfplaatsen in gevaar. Een mogelijk aanwezige vliegroute langs de Atlasstraat zal niet door de beoogde windturbine worden benadeeld, doordat vleermuizen relatief laag vliegen en niet in aanraking zullen komen met de draaiende rotor.

Volgens Grontmij (2009) veroorzaakt het Fujiwindpark geen belangrijke verstoring van vleermuizen door geluid. Ook is volgens die bron geen sprake van een barrièrewerking voor trekkende vleermuizen. De plaatsing van de beoogde windturbine langs de Atlasstraat zal in dezen geen belangrijke wijziging van de huidige situatie veroorzaken.

Samenvattend

De beoogde plaatsing van de windturbine aan de Atlasstraat veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuizen.

Overige zoogdiersoorten

Licht beschermde zoogdiersoorten

In (de omgeving) van het plangebied komen enkele licht beschermde zoogdiersoorten voor, zoals enkele (spits)muissoorten, Mol, Egel, Vos, Ree en Konijn (Grontmij 2009). Het plangebied is mogelijk enigszins geschikt voor enkele muizensoorten, maar de overige genoemde soorten worden hier niet verwacht. Bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling geldt voor licht beschermde zoogdiersoorten een vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Om deze reden veroorzaakt de beoogde herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van lichtbeschermde zoogdiersoorten.

Middelzwaar beschermde zoogdiersoorten

In de omgeving van het plangebied komen de middelzwaar beschermde Eekhoorn en Steenmarter voor, maar geen overige zoogdiersoorten van deze beschermingscategorie (www.zoogdieratlas.nl). Het plangebied is voor Eekhoorn ongeschikt en deze soort zal dus niet door de beoogde windturbine worden beïnvloed.

Voor Steenmarter vormt het plangebied mogelijk een deel van het foerageergebied, maar het bevat geen mogelijkheden voor verblijfplaatsen van deze soort. Gezien de grote oppervlakte aan potentieel foerageergebied van Steenmarter in de wijde omgeving, kan dit effect worden beschouwd als een voor deze soort niet relevante invloed. Om deze redenen veroorzaakt het herinrichtingsplan geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van Steenmarter.

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van middelzwaar zoogdiersoorten.

Zwaar beschermde zoogdiersoorten

Behalve vleermuizen (zie hierboven), komen in de omgeving van het plangebied geen zwaar beschermde zoogdiersoorten voor (www.zoogdieratlas.nl, Grontmij 2009). Dergelijke soorten worden hier ook niet verwacht, omdat de biotopen binnen en nabij het plangebied onvoldoende aansluiten bij hun habitateisen. Om deze reden veroorzaakt het herinrichtingsplan geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van zwaar beschermde zoogdiersoorten.

Samenvattend

De beoogde werkzaamheden veroorzaken geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van overige zoogdiersoorten.

5. Conclusies

Uit het bovenstaande kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

Gebiedsbescherming

- De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de wet- en regelgeving ten aanzien van gebiedsbescherming (de Natuurbeschermingswet en de regelgeving betreffende de Ecologische Hoofdstructuur en overige vormen van gebiedsbescherming).

Soortbescherming

- De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van vogels, mits wordt voldaan aan de voorwaarde dat verstoring van broedende vogels en hun nesten wordt voorkomen. Zie hiervoor hoofdstuk 4 onder 'Vogels'.
- De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van overige door deze wet beschermde soorten, doordat voldaan wordt aan minstens één van onderstaande voorwaarden:
 - De soort komt niet binnen of nabij het plangebied voor.
 - De soort kan binnen of nabij het plangebied voorkomen, maar ondervindt geen belangrijk negatieve invloed van het herinrichtingsplan.
 - De soort behoort tot de lichte beschermingscategorie (tabel 1, AMvB Flora- en faunawet 2004), waarvoor in de onderhavige situatie een vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet geldt.

Bronnen

Grontmij Nederland bv 2009. Ecologisch onderzoek Windpark Fujifilm. Toetsing aan de wet en regelgeving voor natuur. Grontmij Nederland bv, Houten.

RAVON 2010. Waarnemingsoverzicht 2009. RAVON 38: 78-98.

www.zoogdieratlas.nl